

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG.

Megjelen minden szerdán és szombaton este

Kéziratokat vissza nem adunk.

Szerkesztőség: Wekerle-tér 502.

Felelős szerkesztő:

Dr. Buza Barna.

Előfizetési ár: egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. — Egyes szám ára 10 fillér.
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társánál, Wekerle-tér 502
Hirdetéseket a legutányabb árban közlünk.

Az újhelyi függetlenségi kör.

Évtizedeken át borítá Zemplénvármegyére az éjszaka homályát egyetlen kaputrokk árnya. S az éjszaka homályában aludtak a polgárok, míg jogaikban vagyontukban lelketlen sáfárok garázdálkodtak. Olykor, olykor felriadt az alvók egyike a garázdálkodók zöreijére, de a homályban nem láthatta, ki dézsmálja az ő jogait hallani. Egy hangot, egy embert könnyen elnyomhatott a homályban dolgozók sokasága.

De nincs olyan kaputrokk, mely örökké tartana, lomtárba került a kaputrokk bölcseség is. És oszolva a homály, a közszellem hajnalának hasadásával felébredt a polgárság is s már tisztán látja a mit eddig sejtett és érzett, hogy mennyire meg van csorbitva jogaiban, mennyien dúskáltak vagyonyában.

S a fölébredt polgárság munkához lát. Megalakítja a függetlenségi kört. Ez lesz a pöröly, mely a polgárok jogain ejtett csorbát kikalapálja.

És hogy ez a függetlenségi kör nem csupán diskuráló kompánia nem kártyázó kaszinó lesz, hanem tevékeny harciosa a közszellemnek, valódi bástyája a polgárok jogainak, azt igazolja már működésének kezdete. Két első próbacsapása a pörölynek viszhangzik egész vármegyében és biztosít arról, hogy a pöröly el fogja végezni munkáját.

Megsürgönyözheték annak idején az összes lapoknak kormányparti részről, hogy a megyebizott-

sági tag választások a szabadelvű párt diadalával végződtek, hamissak voltak azok a sürgönyök mert a függetlenségi párt győzött akkor, midőn sikerült a megyebizottságba oly elemeket bevennie, melyek annak működésében az irányadó szerepet fogják vihetni. Ez volt az első pörölycsapás.

És hogy képesek is lesznek azok az irányadó szerep vitelére, mutatja az a győzelem, melyet az önálló vámerület kérdésében elértek. Ez volt a második pörölycsapás.

E két próba bizonyítja, hogy a pöröly jól fog működni.

Es működjék is jól, mert ugyan derekas munkát kell végeznie. Augias istállójának a kitisztása vár rá.

A sátoraljaihelyi függetlenségi kör f. hó 8-án vasárnap délután 6 órakor tartotta második alakuló közgyűlését a körnek ideiglenesen a Bokros szállodában bérelt helyiségében. Újhelyi független polgárainak zömét láttuk ez alkalommal megjelenni úgy hogy egy jelentékeny rész a szűknek bizonyult helyiségek bent helyet sem találhatott.

A gyűlést Pokáry Gyula elnök távollétében. kit betegsége akadályozta a megjelenésben, id. Bánóczy Kálmán alelnök nyitotta meg, üdvözlővén a szép számban egybegyűlekezett lelkes közönséget. Ezután felolvasták az egyes pontjaiban módosított alapszabályokat, melyeket a közgyűlés dr. Schön Vilmos, dr. Székely Albert, dr. Buza Barna, Herz Sándor Némethy Bertalan és többek hozzászólása után esekély változtatással elfogadott kijelölte a hitelesítéssel megbízott tagokat s az ekép hitelesített alapszabályoknak jóváhagyás végett a helygimnáziumhoz leendő fölterjesztését elha-

tározta. Megválasztották a felügyelő bizottságot Elnök indítványt tesz, hogy a kör Kossuth Ferencet és vármegyénk függetlenségi pártjának ősz bajnokát Matolai Etele alispánt díszelnökeivé válassza meg, mire a közgyűlés nevezettek kitérő lelkesedéssel egyhangúlag díszelnökeivé választotta s a díszoklevél megfogalmazásával dr. Székely Albertet és dr. Buza Barnát bízta meg. Elhatározta a közgyűlés, hogy Kossuth Ferenchez nemkülömben dr. Mezei Ernőhöz a függetlenségi pártnak e városunkból való szerepvívó tagjához, végül dr. Vazsonyi Vilmos képviselőhöz abból az alkalomból, hogy a párbaj kérdésében mint a demokráta eszmék harcosa oly bátran és méltón foglalt állást, üdvözlő tavi- ratot intéznek. Végül egy nagyobb szabású táncestély tartását határozta el a közgyűlés, melynek jövedelme felerészben a Kossuth-szobor alapja javára, másik felerészben a kör házi pénztára javára, a kör helyiségeinek berendezési költségeire lesz fordítandó. A mulatság megtartása január hó 5-én tervezetük.

A függetlenségi kör tagjainak száma eddig a háromszázat meghaladja s még egyre gyarapodik. Reméljük, hogy rövid időn Újhelyi polgárainak túlnyomó többségét üdvözölhetjük a kör tagjaként, ugy hogy körünk a tagok ily nagy száma mellett akülömben esekély összegű (tetszés szerint 4, 8, vagy 12 korona) tagsági díjak dacára kelő anyagi erővel fog rendelkezni, hogy már a tavaszon megfelelő tágas és kényelmes, kerttel bíró helyiséget bérelhessen és könyvtárt alakíthasson. Lapokról már jórésben gondoskodott valamint arról is, hogy a tagok számára mindenkor nyitva álló helyiségekben azok kellő kényelmet és szórakozást is találjanak. Felolvasó estélyek, ismeretterjesztő értekezletek idejét a választmányi időnként közölni fogja. Újonnan belépni kívánó tagok a kör elnökénél vagy bármelyik tagnál je-

lentkezhetnek s részükre az aláírási ív a kör helyiségeiben rendelkezésre áll.

Decz. 11.

Dökus Ernő szűzbeszéde. Kerületünk országgyűlési képviselője, mint halljuk, még a karácsonyi szünet előtt fel fog szólalni a Házban, s hosszabb beszédet tart. **Dökus** Ernőnek ez lesz eddig a képviselőházban az első felszólalása. Politikai körökben nagyon kíváncsian várják a rendkívül érdekes szűzbeszédet, e mely bizonyára Újhelyben is szenzációt fog kelteni. Azt is beszélhik hogy **Dökus** Ernő választói közül sokan felmennek Újhelyből erre az alkalomra Pestre, hogy képviselőjük első nyilvános szereplésénél jelen legyenek.

A Kossuth szobor helye.

Országos feltűnést keltett a megyebizottság botránnyos határozata a Kossuth-szobor helyének ügyében.

Megbotránkozott az egész ország azon a szűkkeblűségén, hogy egy dicstelen korszak szomorú tévedésének megörökítését, az inzurgens-émléket többre becüli Zemplénvármegyé Kossuth Lajos szobránál, s inkább kockáztatja a szobor felállítását, minthogy ennek a disztelen és dicstelen emléknek az eltávolításába beleegyeznek.

Csakhogy téved az országos közvélemény: nem nagyon sokra becüli Zemplénmegye azt az inzurgens emléket. Egyáltalában nem becüli ez a letargiában tespedő vármegye senkit: se inzurgenset, se Rákóczi, se Kossuthot. Nem is inzurgensnek nagybecsülése nyilatkozott meg abban a határozatban, hanem tisztán az az alattomos tendencia, hogy lehe-

ezáltal valami túlbuzgó jogászt egy „A szerzői jog bitorlása” című értekezletre illethetnének, másrészt mert annyira otthonosnak érzem magam ennek a lapnak a tárcza rovatában, hogy nehezemre esnék a törvényeséki rovatba átmenni.

Tolstojnak, mint mindenről, a bírálóról is van különvéleménye, ami kifejezésre jut ebben a mondasában: »A bírálók azok a bolondok, akik az okosak fölött vitatkoznak.« Szerinte az a művész, a kinek az alkotása maga nem interpretálja eléggé önmagát, azt ki nem interpretálja a bíráló sem. O tehát azt a közis mert mondat, hogy „ki-ki a maga szerencsésének a kovácsa”, így öltözteti át, csak a „ki-ki”-t hagyvan meg: „Kiki a maga munkájának a bírálója.” Ami nem helyes, de hasznos, lehet!

En Tolstoj különvéleményeit érdeklődéssel olvasom, de bár jelenleg az ő átlötöztetett közmondása után indulok, különvéleményeit nem teszem a magamévá, mert nem akarom, hogy a Synodus kiátkozzon. Es ép ezért a kritika terén is nagyon és egészben megmaradok a

TÁRCA.

Osztrák Máli Magyar Miska.

Osztrák Máli réges-régen
Fenn lakozott büszke Bécsben.
Vőlegényre fájt a foga.
De nem talált osztrák honba
Mert az osztrák koldús szegény.
Nincsen köztük esinos legény.

Osztrák Máli halotta már,
A magyarnak szép hire jár.
Van tehene, juha, ökre,
Ládájában kincses bögre.
Ugy gondolta, de jó lenne,
Magyar legény ha elvenne.

Nem is sokat gondolkozott
Gyalog szerrel elutazott
Egy szép holdvilágos este,
Megérkezett Budapestre.
Este, reggel minden napon
Sétálgat a Váci-uton.

Osztrák Máli ő nagysága,
Olyan kényes mint a páva.
Igaz hogy van toilletje,
Fodros bodros öltözetje,
Bécsi rongyal festett arca.
Magyar Miska kapott rajta.

„Hallod-e te osztrák Máli,
Volna kedvem hozzád járni,
Erdőm, pusztám, hatvan telek,
Tejben mézben fűrésztelek,
Nyájam, gulyám, nagy ménesem,
Hintóba jársz majd kényesen.

Osztrák Máli kapzsi fajta,
Nem habozott, kapott rajta,
Meg is lett a boldogsága,
Meg tudta ezt rokonsága.
Seregestől mind eljöttek
Lakomáztak, ittak, ettek.

Elmúltak a mézes hetek
Osztrák Máli nem szeretlek
Jaj istenem, de nagy szegény.
El fájul a nemzetségem.
A te fajtád Amália,
Szörnyen bitang familia.

Bécsi rongyod, toilletted,
Nemzetségem csúffá tetted.
Nincs már nyájam, gulyám, ökröm,
Üres lett a kincses bögröm.
Hát az erdő, meg a pusztá?
Elvándorolt bécsi putzra.
Elvitték a hámost, jármost,
Magyar Miska gyalog jár most.

Kóy Sándor.

Apologia.

A Felsőmagyarországi Hirlap eredeti tárcája.

Irta: Anbrózy Ágoston.

Régi igazság, hogy az irodalmi műfajok közt a tárcza az, amelyben legtöbbet engedhet meg magának az író subiectivitás tekintetében. Ez a megjegyzés ép oly kevésbé függ össze tárcám további tárgyával, mint amennyire igaz, mégis szükségesnek tartottam utalni rá, mielőtt kijelenteném, hogy egy par excellence subiectív tárcát akarok írni, vagy így is kifejezhetném magam: mikor a subiectív tárcák typusát akarom bemutatni.

Azt hiszem dicsegetre méltó az az óvatosságom, hogy önmagam bírálom meg munkámat, mielőtt azt más tehetné. Mivel azonban nem önálló, munkáról, csupán fordításról van szó, előbbi megjegyzésem folytán sokan lehetnek annak a tévedésnek áldozatai, hogy én egyszerű fordító létemre szerzői színben akarom magam feltüntetni. A t. áldozatok meg nyugtatására legyen mondvá, ezt két okból nem teszem: először, mert

tetlenné tegyék a szobornak a jövő évben való felállítását. Ezért kedvesebbek most Zemplénnegyének az inzurgensek, mint Kossuth Lajos.

Érdekesnek tartjuk közölni a Friss Újság vazércikkét erről a tárgyról. Így szól:

Az inzurgensek leverik Kossuthot.

Ezt a dátumot föl kell jegyezni, az Urnak 1901-ik évében, december hónap harmadik napján volt, hogy az inzurgensek levertek Kossuth Lajost.

Igen, ez megtörtént. Aki nem akarná megse elhinni, az nézze meg azt a táviratot, amely Sátoraljaújheletről érkezett Ha pedig akadna valaki, aki nem értene e hazában, hogy hát mi is van ezen olyan nagyon megjegyezni való, annak szép rendjén elmagyarázzuk a dolgot

Hát Zemplénből is elmentek a nemesek Győr alá, mikor az 1809-ik esztendőben Ferencz császár szólította őket Napoleon ellen. Az inzurgensek igen hősiessé viselkedtek a verést amit kaptak, mert kaptak és csak a végén iramodtak sietős futásnak, mikor már tulerősen kopogott a hátukon az ütleg. A derék fölkeltek azonban ne érje gúny, a miért kiporolták a kabátjukat. Megesett ez már nálunknál vitézebb, bátrabb és — főként — rendesebb szervezett csapatokkal is. Csak éppen föl akarjuk említeni, hogy bár szolgálatakrész és hű fia voltak a hazának, rendkívüli tetteket éppenseggel nem végeztek.

Mindegy, az emléküket azért megbecsülték és Sátoraljaújhely legszebb helyén, a Széchenyi-téren szobrot emeltek nekik. Elvégre Zemplémben oly kevés a nevezetesség, hogy még a gyorslábú nemesek is emléket érdemelnek.

Azonban még egyről nevezetes Zemplénnegyem. Bizonyos Kossuth Lajos nevezett ember született ott. Hogy ki volt ez a férfiú? No, inzurgens nem volt, annyira bizonyos. Ha az lett volna, most talán lenne már szobra Sátoraljaújhely piacán. Így azonban? . . .

Utóbb Sátoraljaújhely városa is megemelte magát és gondolta, ha a kedélyes vitézeknek emléket emelünk, illenék talán mindannyiunk édesapjáról is hasonlóan megemlékezni. Csakugyan, a pénz a szoborra szépen és hazafiasan összegyűlt, a szobor elkészült, most már csak illő és méltó hely kellene számára. Igen ám, a város kicsiny és csak egy ilyen tere van: a Széchenyiről elnevezett. Az, amelyiken a derék hadiaknak áll emlékjele. Azt talán el lehetne onnan tenni, máshová. Helyes, de ehhez a megye engedelmé kell, mert az inzurgens-szobrot a

megye emeltette. Csak nem fog a megye akadékoskodni? Ma volt a megyei közgyűlés és úgy határozott, hogy — az inzurgensek maradnak a helyükön és a Kossuth-szobrot egyelőre nem lehet fölállítani. A fölállítás elhalasztódik, talán egy évre, talán kettőre, talán — örökre.

Igy verték le az inzurgensek, akikről tudjuk, hogy kik voltak, Kossuth Lajost, akiről szintén tudjuk, hogy ki volt. Hát ugy-e, érdemes ezt följegyezni?

Végzsükség esete.

— Az okirathamisító Zemplén. —

Tisztelettel kérdezzük: hitelesek és megbízhatók-e Zemplénnegyem hivatalos lapjának a vármegye gyűléséről hozott tudósításai?

Mert ha ezek a tudósítások megfelelnek a közgyűlési jegyzőkönyvnek, akkor azt kell konstatálnunk, hogy a jegyzőkönyv hamisítva van. Ha pedig nem felelnek meg, akkor természetesen csak a Zemplén a valóság meghamisítója.

A jegyzőkönyvet még eddig nem volt módunkba megtekinteni, s így egyelőre csak a Zemplén vádoljuk a közgyűlés határozatának meghamisításával.

Ez a szerencsétlen hivatalos lap, amely a legprecízebb pontossággal értesíti újdonság-éhes olvasóit, hogy hol jár és mit művel Itó márkjapán, „főminiszter”. — kormányparti szolgálatra berendezett engedelmes agyvelején szűri keresztül a tények históriáját, s így átszűrődve aztán meg a legtitességszerű igazság is szánalmas mamelek-szörnyiszülötté torzul.

Aki ott volt a megyegyűlésen, hallotta, hogy a vármegye a külön vánterület felállítását mellett való felirást határozta el egyhangulag.

Mindenki így hallotta ezt csak a „Zemplén” kormányparti főlel fogták fel másképp. Gyámoltalan mamelek-gondolkodásával így közli a határozatot:

„Így tehát nem határidőhöz-kötöten, hanem csak általánosságban, de nyomatékosan adott kifejezést a közgyűlés abbeli óhajátának, hogy az országos kormány, tekintélyének egész súlyát latba véve, *hosszon a Magyarország és Ausztria között eddig volt közgazdasági kiegyensúlyozott magyar érdekekből kedvezőbbé tételére, végzsükség esetén pedig az önálló magyar vánterület letételest.*”

Amennyiben pedig a „Zemplén” szerkesztője szellemi rokonságban van az „Adalékok” szerkesztőjével, attól tarthatunk, hogy ez az emlékeztető határozat ilyen agyonnyomott formában fog belekerülni az Adalékokba, és ennek utján Zemplénnegyem jelenkorának történetébe is.

Hát azért szólalunk fel, hogy a „Zemplén”-nek ne sikerülhessen be-

nehezebbet mint az író, mert idegen gondolkodásba kell magát beleolnia.

Ez után a hosszas apologizálás után azaz a jogos kérdéssel fog felém fordulni az érdeklődő közönség, hogy tulajdonképp miről van szó melyik az a fordítás, mely ennyi védelemre szorul. És én a legudvariatlanabban most sem fogok határozottan feleletet adni, hanem utalom az érdeklődő közönséget magára a kis könyvre, amely — a la kis virág — fog helyettem vallomást tenni.

Befejezésül — hogy az esztanós legyen — elárulom azt a jó tulajdonságomat, hogy nem vagyok túlságosan pretenziós és ha nem is fog oly felirattal jelenni megfordításom, hogy babér-koszoruk mellőzése kérik, kijelentem, hogy megelégszem, hogy ha esatlakozva Tolstoj különvéleményéhez, nem fogják szükségesnek tartani munkámat meg-s lekritizálni.

csapni a jövő történetíróját is, és ez által Zemplénnegyem történelmét is meghamisítani.

Tisztelet Szerkesztő ur! Az ön mamelek fantáziája szelid kormányparti sóhajtt eszelt ki a vármegye határozott és hatalmas felkiáltása helyett. Szép dolog ez, csak az a hibája, hogy *nem igaz.*

Nem igaz, hogy ezt az agyonkoptatott nyavalyás és értéktelen kormányparti frázist írta határozatba a vármegye.

Igen, ez a silány frázis volt az önké képviselőjének a programja, erre a gyámoltalan, gyávaasztól remegő kívánságra szavaztak a választásnál ön is, meg *Mecner* Gyula, *Dókus* Gyula, *Ferenczy* Elek s a többi urak is, mikor a képviselőjükre szavaztak. De azóta változott a világ, s változott ezeknek az uraknak a meggyőződése. Hisz az ilyesmi gyorsan megy. Most már nem csak *végzsükség esete*re kívánják a külön vánterületet.

A végzsükség most csak az indítványozásnál volt meg. *Végzsükségből* tették indítványukat, mert érezték, hogy leszavazza őket a megyegyűlés, ha a választáskor követett elvükönél maradnak. De már az indítványban s a határozatban szó se volt végzsükségről.

Hát legyen szíves szerkesztő ur kikorrigálni ezt a hamis tudósítást, s kihagyni a határozatból a végzsükséget. Hiszen végzsükségből még embert ölni is szabad, sőt — mint a kormányparti indítványozók példája mutatja, — elveket cserélni is, hát az nem nagy vice, ha valaki csak épen végzsükség esetén akarja a külön vánterületet! Nem végzsükség esetén, hanem már most akarja azt Zemplénnegyem!

Fontosnak tartjuk a helyreigazítást, mert a Zemplén nagyon elterjedt lap, lévén neki 451 kényszerelőfizetője. Hát arra tan lehet kényseríteni a szegény tót faluk irói, olvasni sem tudó bíráit, hogy a Zemplénre előfizessenek, de arra kényseríteni őket, hogy a kényszerelőfizetésért meghamisított tudósításokat is elszenvedjenek. — még végzsükség esetén sem lehet.

A MEGYE ÉS A VÁROS

A városi virilisták 1902. évi végzsükségét a dec. 2-iki közgyűlésben állapította meg a képviselőtestület. Az erről szóló hirdetményt a városháza kapujában dec. 4-én függesztették ki és így a felebbezési határidő dec. 19-ével jár le. Itt közöljük a 65 rendes és 13 póttag névsorát évi adójukkal együtt, hogy aki serelemnek találja, felebbezhessen. A esillaggal jelzették adóját értelmiségi alapon kétszeresen számították. Nőknek cégeknek és testületkénl csak a fekvő vagyon utáni adó, egyébként az általános jövedelmi póttadó is beszámítandó a törvény értelmében.

Virilisták 1902.

Ujhelyi tkpéztár 7240, hg. Windischgrätz L. 6315, grf. Wallis Gyula 5010, Ujhelyi polg. bank 4228, Ujhelyi népbank. 3824, Zemplén, keresked. bank 3183, dr. Haas Bernát 2240*, Dókus László 2193, dr. Reichard Salamon 2178*, Juhász Jenő, 2151*. Schön Sándor 2045, Zinner Henrik 1781, Haas Lipót 1980, Katinsky Geyza 1976*, Ujhelyi villanytárs. 1961, Szentgyörgyi Vilmos 1660*, Roth Bernát, 1659, Dókus Ernő, 1530, Reichard Mór és fia 1426, Bánóczy Kalmán 1392, dr. Schön Vilmos, 1364*, Hönsch Dezső 1279*, Ambrózy Nándor 1259*, Markovics Miksa, 1247, Schweiger Ignác 1242, dr. Ligeti József, 1229*, Kincsesy Péter 1177*, Korinkó János 1071, Hornyay Ferencz 1057, Besseney Gáborné, 1014, Kun Frigyes 994*, dr. Rosenthal Sándor 997*, Zsarnay Lajos 915*, Lövy Adolf 985, Szunyogh Dezső 898*, Weinberger Márkus 893, Teich Zsig-

mond 884, Mecner Gyula id. 867*, Kelner Józsefné 852, Roth József 816, Isépy István 791*, dr. Kelner Soma 762*, Haas Adolf 752, Davidovics Adolf 739, Reichard Gyula 704, Nyeviczky József alapítv. 699, dr. Horváth Endre 690, Guttman Izrael 652, Haas Fülöp 640, dr. Nyomarkay Ödön 628*, özv. Klein Mór 624, Krausz Lipót 620, Gireth Mihály 614, Elek Sándor ay. lelkész 606*, dr. Hornyay Béla 605*, Lepesch Jakab 600, Zettelheim Márton 600, Lefkovicz Mór 598 Ujhelyi izr. anyahitk. 595, Rose József 581, Szánki Nándor, 572, Veress Károly 570, Fleiszner Frigyes 569, Barthos Tivadarné 550, Klein Salamon 550.

Póttagok:

Langerman Károly 511, Léner Dávid 528, Jelenek Adam 493, Lipsitz Adolf 493, Smotzer Péterné 488, Book Imre 485, Magy. államvasut 470, Gottlieb Sámuel 461, Rose Salamon 460, Schvarecz Farkas 459, Oláh Béla 453, Bajusz József id. 448, Friedrich Mór 445.

SZÍNHÁZ.

Péntek: „San-Toy”.

Sivár színházi szezonunknak ez volt eddig a legelőzetesebb estéje. Meg is telt a színház zsufolásig, s a lelkes közönség színetlen tapsokkal ünnepelte a miskolci vendégeket, s különösen távalyi kedvencét, *Szelestey* Elizát. Ennek a fiatal szubrettnek a csudásan kifejlődött tehetségén egészen lázba hozta a nézőtört. Testben egy kicsit megfogyott tavaly óta, de művészetben annál inkább megizmosodott. Pajzán jó kedvvel, szilaj tüzzel játszotta végig Dudley hálás szerepét. Pompásan táncolt, kedvesen énekelt. Kár, hogy csak egy estén láthatjuk. Nagyon tetszett *Feledi* Boriska is, a másik miskolci primadonna, mindig mosolygó arcával és szinte túlságosan élénk, csapongó modorával. Hej de is megirigyeltük a miskolciakat ezért a két művésznőért! *Virág* Lajos, a harmadik vendég méltó volt társaihoz.

A miénk fokozott kedvvel segítettek a vendégeknek a sikerben. *Kardos* Tusika egészen jól nézett ki, *Szelestey* Emília persze nagyszerű volt. *Tábori, Dobó, Remete* mint mindig, most is jól játszottak. A hat kicsi kis feleség közt volt *Pataki Riza* és *Berlányi Vanda* is: természetes, hogy még az igazi Jenőnek se lehetnek szebb feleségei, mint itt Táborinak voltak.

Szombat: „Ne'ánts virág”.

Ezt a világot legősebb operettjét sokkal jobb előadásban láttuk, mint a multkor. *Ragányi* Iza kedves, bájos, ügyes Denise volt, *Galyás* kitűnő Celestin, Lóriót *Sarlay* adta meglehetősen. A többi szerep ugyan, mint a mult előadáson.

Vasárnap: „Gyimesi vadvirág”.

Üres ház előtt adták ezt a jól ismert népszínművet, egészen jól. — Nem valami kitűnő darab ugyan, de a jobb népszínművekből való, hát nagyobb közönséget érdemelhet volna.

Hétfő: „Kis-szökevény”.

Im-már harmadszor. S eszálattosképen csaknem telt ház volt. Ugy látszik, hogy itt a harmadik előadásra jön meg a publikum. A szereposztás a régi volt, egy hátrányos, sőt botrányos változtatással: *Remete* helyett — aki megvált a társulattól, — *Sarlay* játszott. Most láttuk, hogy mégis milyen jó színész volt az a *Remete*. Sarlaynak a játéka is elég gyenge volt, az éneke meg, — az már egyáltalában nem volt ének. Hogy adhatnak énekes szerepet annak, akinek nincs hangja?

Ettől eltekintve jól ment az előadás.

** **Jutalomjáték.** Szombaton f. hó 14-én lesz társulatunk rendezőjének *Dobó* Sándornak jutalomjátéka, melyre már most felhívjuk a t. közönség

többség véleményénél, hogy t. i. a bírálóknak, igen fontos szerepük van. De — és most jutok oda, a hová akartam — egy tekintetben én is helytelenítem a bírálók működését: a fordítások bírálata tekintetében, illetőleg abban, hogy ilyesmit nem csinálnak. A fordítások meg-bírálásával ugyanis ily megjegyzésekben szoktak végezni: A könyv N. N. ügyes és sima fordításában jelent meg. Vagy: Ki kell még emelnünk N. N. munkáját, aki gördülékény fordításával igyekezett teljessé tenni a darab sikerét.

Nem tudom minden fordító oly lelkiismereti kérdést csinál-e magának a szöveg hű reprodukálásából és a kifejezések megválasztásából, mint én, de, ha igen, akkor a fordító nagyobb elismerésre, vagy, hogy gyakrabban használt de itt nem alkalmas kifejezéssel éljek, jobb sorsra érdemesek.

A fordító, hanem is önálló, de nehez munkát végez, némi tekintetben

figyelmét. Dobó, ki még csak rövid fél év előtt a vidék egyik jó hírű igazgatója volt, a viszonyok mostohaasága folytán teljesen tönkrement, úgy hogy kénytelen volt az igazgatói lemondani és elszereződött Mezei igazgatóhoz színeznek és rendezőnek. Most ötödször működik nálunk és az újhelyi közönség mindig rokonszenvvel kísérte itteni működését. Ezenkívül még gyengédebb kötelék fűzi Újhelyhez, a menyinyben neje újhelyi leány. Mint színész már ez előtt 20 évvel magára vonta az újhelyi közönség figyelmét. Később, mint a Bányász-társulat tagja és rendezője, s utóbb mint igazgató két téli szezonnal át, most pedig mint a társulat oszlopos tagja és rendezője, teljesen rászolgált, hogy az igazságs közönség biztatás nélkül is érdeme szerint méltányolja e derék színészt szombati jutalomjátéka alkalmával.

HIREK.

— **Lelkészi kinevezések.** Dudinszky Tivadar dómóczyi lelkész Zariésóra h. lelkészül, — Sztankanecz Endre Cséko oldallagos adminisztrációjával Dámócra lelkészül kinevezettek.

— **Boregyszásy István** kir. tanfelügyelő e hó 7-én este Szinnára érkezett. Másnap, azaz 8-án meglátogatta az ottani izraelita népiskolát. A szinnai róm. kath. iskolát és a környékbeli iskolákat hétfőn és kedden látogatta meg. E hó 8-ára Szinnán rendkívüli képviselőtestületi gyűlés volt összehívva, melyen a r. k. népiskolának az állam részére való átengedése és a város által hozandó áldozatok tárgyalása kerül napirendre.

— **Eljegyzés.** Zinner Vilmos helybeli órási eljegyezte Perlmann Berta kisasszonyt.

— **Érettségi vizsgálat.** A homonnai f. kereskedelmi iskolában a decemberi érettségi vizsgálat határideje f. hó 11-ére van kitűzve, mely alkalomra kormányképviselőkkül Zorn Vilmos kassai jogakadémiai tanár és Gerster Miklós központi kir. iparfelügyelő urak vannak kiküldve. Az írásbeli vizsgálatok már folynak.

— **Vallásos és hazafias estély.** A miglési ev. ref. egyházban a tél folyamán minden két héten vallásos és hazafias estélyek tartanak. Az első ily estély f. hó 7-én volt, amikor is este 5 órakor az ev. ref. iskola helyiségében szép számú közönség jelenlétében közének után Sütő Kálmán ref. lelkész tartott felolvasást, fejtegetvén a hit erejét, és boldogító hatását, hithűségre, és vallásosságra buzdítva a népet. Majd ismét közének következett, melynek elhangzása után Berecz Ottó ref. tanító szép zongorajátéka kíséretében a jobb hangú iskolásfiúk és leányok lelkesen énekelték az „Isten áldd meg a magyart”. Ennek végeztével a jelen voltak áldással osztották szét, láthatólag kellemes benyomásokat vivén magukkal házaikba. Az estélyen a szomszéd Véese közönségből is többen megjelentek.

— **A „Zempléni megyei vívó és sport club”** f. évi december hó 21-én a megyeháza összes termeiben fényes táncmulatságot rendez, melyre a meghívókat már szétküldötték. Ugy a városban, mint a vidéken nagy az érdeklődés.

— **Új lap.** Dezső Lajos tanítóképzői igazgató főszerkesztő és Balogh Kálmán gyakorlati iskolai tanító felelős szerkesztő „Gyakorló iskola” cím alatt paedagogiai folyóiratot indítanak. A folyóirat előfizetési ára 8 korona.

— **A sátoraljujhelyi izr. nőegylet** január hó 18-án a városi színház helyiségeiben bál mulatságot rendez, mely iránt már most nagy az érdeklődés.

— **A felvidéki gubaszövőipar.** Beregszászon a vármegyeháza a főispán elnöklésével értekezlet volt, melyen elhatározták, hogy Ardánházán

s Zugón szövő ipari kurzust állítanak. Ugyanez kimondták, hogy Beregszászon lenvászonszövőipart létesítenek s a letermelő érdekében akciót kezdenek. Hegedűs kereskedelmiügyi miniszter leiratot intézett a megyei iparfejlesztő bizottsághoz s állami támogatást ígér a hegyvidéki vázson- és gubaszövőipar fellendítése érdekében létesítendő ipari és gyáripari vállalkozásoknak.

— **Megveszett ember.** Pár héttel ezelőtt egy Erdőhorvátból elkoborolt veszett kutya Liszka-Tolcsa vidékén több embert megmárt. A súlyosabb sérültek hamarosan felkültettek Budapestre gyógykezelés végett, a honnan egy részük gyógyultan már vissza is érkezett, azonban legszerencsétlenebbül járt a városúfalusi bérlőnek a kocsisa, a kit a veszett kutya szintén megmárt, s ki gyógykezelésre nem jelentkezett. A szegény cselédet e hó 5-én utól iserte s mikor a baját érezte, meghagyta a feleségének, hogy a két apró gyermekével azonnal hagyja el a házat, ő reá pedig kulesolja be az ajtót. Pár percre utána a megdühült ember el kezdett ordítani, a ruházatot magáról letépte, s a mi a kezébe akadt izzó porrá törté. Csak nagy nehezen sikerült az előjáróságnak a megvesztett embert megkötözni és orvosi gyógykezelés alá venni.

— **Elfogott tolvaj.** Czipper Anna sárospataki rovott multu asszony, a mult héten nagy összegű ékszer és készpénzt tulajdonított el Sáska Ferenc sárospataki lakostól. A lopott holmival vonatra ült és Kassa felé vette útját. A sárospataki csendőrség távírti megkeresésére, a kassai állomás rendőrként azonnal elfogták Czipper Annát, a kit már a déli vonattal haza is vitték Sárospatakra.

— **Landesmann Miksa és társa könyves papírkereskedés** felhívja a n. é. közönség figyelmét a közelgő újvívi ünnepekre és kéri, hogy névjegy (visitkártyák) szűkségletét idejekorán rendelje meg.

— **Gépkezelői tanfolyam.** A kassai m. kir. állami felső ipariskolában 1902. január hó 3-án nyílik meg a lokomobil- és eszélőgépkezelők tanfolyama. Tanulókul felvételnél 18 életévüket betöltött, magyarul írni és olvasni tudó lakatosok, kovácsok, rézművesek, gyári munkások, azonkívül önálló iparosok, gyárosok, gazdák és géptulajdonosok. A belépők kötelesek erkölcsi bizonyítványt és foglalkozásukat igazoló valamely okmányt felmutatni. A tandíj 10 korona, a mely a belépéskor fizetendő. Az előadások hétköznapiakon az esti órákban 7—9-ig és vasárnap délelőtt 8—11-ig tartanak. A tanfolyam tartama három hónap. Bővebb felvilágosítás nyerhető az igazgatóságnál.

TANÜGY.

A népiskolák tulsufolásáról.

Ideje volna már, hogy komolyan végrehajtsuk a népoktatási törvényeket. Figyelmünket legelőször sorban is a népiskolák tulsufolására fordítsuk, mert addig, míg ezen a bajon alaposan nem segítünk, semmiféle pozitív eredményről nem beszélhetünk. A törvény által megjelölt maximális szám, a 80 tanköteles gyermek egy tanító vezetésé alatt már nagyon sok és ez a törvény intenciója szerint csak kivételes állapot lehet. Mit szóljunk hát ahhoz, ha egyik másik helyen, de mondjuk, hogy Zemplénben a legtöbb helyen ennél jóval több tanköteles van bízva egy-egy tanítóra, több helyen jóval felül haladja a 100-at, sőt még a 200-at is. A legtöbb helyen ezen nagyszámú növendék befogadására még megfelelő helyiség sincsen s a gyermekek valóságosan össze vannak préselve az iskolák padokban, akár csak a heringek a hordókban.

Egyik másik iskolánál 1 m² területre 3 gyermeket, sőt ennél többet, préselnek össze. Már most tessék

elképzelní, hogyan lehet ilyen helyen a gyermekeket az írás mesteriségébe bevezetni — szépírást tanítani? Hogyan lehet ilyen iskolában figyelmet tartani, ahol a gyermekek ugyszólván egymás hátán ülnek?

Nálunk a népiskolák valóságos nemzeti missió teljesítésére vannak hivatva. Nap-nap mellett halljuk emlegetni az iskola fontosságát, de mikor az iskola egy kis áldozatot követel, rögtön meg van a felelet, — nincs pénz. A muszáj nagy ur és ha a katonáknak muszáj pénzt adni, hogy országunkat a fegyveres erőszakkal betolakodó ellenségtől megvédelmezzék, akkor muszáj az iskolának is adni pénzt, hogy a kultúrával, a szellemi fölnyírával hódító népek ellen a kultura fegyvereivel megvédehesük magunkat.

A milyen fontos az egyik, épp oly fontos a másik. Mért van az mégis, hogy az egyiknek mindent, a másiknak alig valamit adunk? Mért van az, hogy a rablóknak és sikkasztóknak palotákat emelünk, egészséges ezellákról, száraz épületekről gondoskodunk s az ártatlan gyermekeket összerépszeljük egy szűk terembe és bizós, miazmás levegőben füllesztjük naponta 5 órán át? Mit vétettek ezek, hogy így kell szenvedniük?

Ideje volna már, hogy ha az állam, a felekezetek és községek szűkeblősége nem akar ezen a bajon segíteni — a szülők emeljék fel szavukat az ártatlanul elítélt érdekében.

Méltassa figyelmére. Zemplénvármegye törvényhatósága is a népiskolák ügyét. Szigorúan követelje meg a felmerülő bajok orvoslását az iskola fenntartóktól. Fordítsa figyelmét különösen a felvidékre, hol a tanítónak az oktatáson kívül a magyarországi érdekében is sokat kell fáradoznia. Tót vidéken ezeken kétszerez munkát kell végezniük. Különösen itt tartandók be szigorúan a törvény ide vonatkozó rendelkezései s a megengedett létszámon felül semmi szűk alatti se legyen szabad több gyermeket egy tanítóra bízni, de a lehetőségig mentől kevesebbre kell ezen számot apasztani.

Több évi tapasztalat bizonyítja, hogy a népiskolákhoz kötött vérmes remények csak igen kis részben teljesültek. Oka ennek az iskoláinkban mutatkozó tulsufolás és mindaddig, míg ezt meg nem szüntetjük, kedvezőbb eredményt nem is várhatunk.

Horváthy Gyula.

KÖZGAZDGSÁG.

* **Pinceszövetkezetek a Tokaj-Hegyalján.** A zempléni megyei gazdasági egyesület szőlészeti szakosztályának országos hírű elnöke, László László az általa és Hammersberg Jenő által készített pinceszövetkezeti tervezetet a f. hó 9-én Sátoraljujhelyben tartott értekezleten bocsátotta bírálat alá Tokaj-Hegyalja minden részéből összesereglett érdeklődő szőlőbirtokosoknak. A tervezetet, melyet egész terjedelmében általános helyesséssel fogadtak el a termelők már ismertették lapunk t. olvasóival s annak proposícióit a kis és nagy termelők külön szervezkedése ügyében s az országos központi hitelszövetkezetbe való belépés s a szövetkezetek kölcsönösen érdeklő ügyének egy közös szervezetbe való egyesítését egy Tokaj-Hegyalján létesítendő központi iroda útján kimondták s a hitel bázis rendezési kérdésében megbízták az egyesület szőlészeti szakosztályának elnökét, hogy a legközelebbi szakosztályi ülésből kifolyólag kérje meg a szakosztály az e. elnökségtől, hogy írjon fel a földmívelési kormányhoz, a gazdasági terményhitel törvényhozási szabályozása iránt, valamint kérésse meg a vármegye közönségét az országos magyar gazdasági egyesületet a nagyfentosságú kére-

lem támogatására. Végül az értekezlet a kidolgozott alapszabályokat egy pár módosítással elfogadta és felkérni határozta a szakosztály elnökségtől arra, hogy keresse meg az e. elnökségtől a pinceszövetkezetek megalapításának megkezdése tárgyában.

* **Tenyész állat díjazás Sárospatakon.** A zempléni megyei gazdasági egyesület nagyon szépen sikerült tenyész állat díjazást rendezett f. hó 7-én Sárospatakon. A gazdasági egyesület részéről jelen voltak Nemthy József e. alelnök és Fedák István e. titkár. A földmívelésiminiszterium részéről Beke Imre kassai m. kir. állattenyésztési felügyelő, ki a látottak felett elismerését fejezte ki a gazd. e. elnökségének és Barthos József járási főszolgabírónak az állat díjazás nagyon szép sikere alkalmából. Az állat díjazást a gazd. e. a földmívelési kormány anyagi támogatásával rendezte, felhajtattott 250—300 drb. szobbnél szebb tiszta magyarfarjta tenyész és növendék állat. 30 kiscgazda 400 korona segélyben részesült, a tehének első díját 30 koronát Hauser József károlyfalvai lakos Virág nevű tehene, második díjat 20 koronát, Mór András sárospataki lakos Csengő nevű tehene, a harmadik díjat 20 koronát Hoffmann Mátyas traucanfalvai lakos Csendes nevű tehene, a 3 éves üszök első díját 20 koronát Braun József sárospataki lakos Bimbó nevű üszője, a két éves üszök első díját 20 koronát Kecskeméthy Károly b.-szadányi lakos Tündér nevű üszője az egy éves üszök első díját 20 koronát Kovács János sárospataki lakos Virág nevű üszője kapták. A kiscgazdák általános megelőgéddel fejezték ki a gazdasági egyesületnek köszönetüket a minden tekintetben kifogástalanul rendezett állatdíjazásért.

NYILT-TÉR. *)

Binyers úrnak.

Binyers ur, itt válaszolok Önnek minapi cikkére. A mi olvasóközönségünk jóízűsége sértené, ha a rendes hasábkon követném önt a személyeskedés terére.

Binyers ur, valamikor egy „ró” jeli cikkecske nagyon az elevenére talált önnek, s ön nem tudott rá mással válaszolni, mint azzal a kétes értéki viccel, hogy „ró” annyit tesz, hogy nyers. Akkor hagytam, had örüljön ön a szellemi szörny-szüleményének: józan eszű ember, ha az írójelére egy rossz szövicset faragnak, nem rukkol ki mindjárt az alabárdal.

Binyers ur, önnek egy cikkecském ismét az elevenére talált. Ön erre a már egyszer elhasznált rossz viccel melogiti fel. „Ró” ugyan nincs németül és nem teszi azt, hogy nyers mert nyers németül — „roh”, de ha önnek tetszik az a verszegységben szenvedő vice, ám legyen boldog vele és élvezze azt a saját nevében Bir- akarom mondani Binyers ur.

Minap az önök lapja a napihírek közt hozta egy messzefekvő németországi város bíróságának állítólagos ítéletét, hogy a ki nem ajánlott levélben értesíti a lapot az előfizetés beszüntetéséről, köteles a neki tovább küldött lappeldányok árát megfizetni. Nos, hát ennek a közlése egy kissé komikus volt, mert úgy tűnt fel a dolog, mintha önök azoknak az előfizetőiknek, akik csak egyszerű levélben jelentették be önöknek az előfizetés beszüntetését tovább is küldték volna a lapot, s most gyöngöden figyelmeztetni akarnák őket, hogy annak az árát be fogják rajtuk hajtani. Mert mi más célja lehetett azon állítólagos ítélet közlésének, ha csak nem ily gyöngéd figyelmeztetés? Vagy mi köze van különben az önök olvasóinak a maj-

*) E rovat alatt közlöttekért a szerkesztő nem felelős.

